

Западни кукурузни коренов јез је изузетно инвазивна врста од великог економског значаја

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 07.03.2021 Брой: 3/2021

Западна кукурузна златица (*Diabrotica virgifera virgifera* Leconte) је rasprostranjena u Evropi – u Austriji, Belorusiji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Hrvatskoj, Češkoj, Francuskoj, Nemačkoj, Grčkoj, Mađarskoj, Italiji, Crnoj Gori, Poljskoj, Rumuniji, Rusiji, Slovačkoj, Sloveniji i Ukrajini. Smatra se da potiče iz Centralne Amerike. U dvadesetom veku ova vrsta je bila glavni štetočina kukuruza u Severnoj Americi. Njegov uzgoj kao monokulture tokom godina doveo je do širenja areala štetočine koja je napustila granice SAD-a kroz međunarodnu trgovinu.

Zapadna kukuruzna zlatica je slučajno ušla u Evropu nekoliko puta iz Severne Amerike u periodu 1980-2000. Vrsta je postala invazivna i brzo se proširila u Centralnoj Evropi tokom 1990-ih i početkom 2000-ih. Po prvi put *D. virgifera virgifera* je otkrivena u julu 1992. godine na području Surčina (Srbija), u blizini međunarodnog aerodroma u Beogradu.

Nakon što je ušla u Evropu, štetočina se počela brzo širiti u podunavskom regionu. U Bugarskoj je utvrđena 1998. godine u severozapadnim i centralnim severnim delovima zemlje. Svake godine, fitosanitarne vlasti su sprovodile monitoring štetočine širom zemlje putem vizuelnih posmatranja i postavljanja lepljivih klopki sa feromonima i sintetičkim atraktantima za hranu.

2003. godine, započeo je intenzivan trening proizvođača, upoznavajući ih sa štetočinom, rizicima od povećanja njene populacije i metodama suzbijanja; sprovedena su ispitivanja za testiranje otpornih francuskih i bugarskih hibrida i sorti kukuruza i sirka.

2007. godine, uveden je program za obuzdavanje daljeg širenja *Diabrotica virgifera virgifera*, u skladu sa programima država članica EU. Uprkos naporima, njeno rasprostranjenje obuhvata gotovo sve regione proizvodnje kukuruza u zemlji. Povećanje populacije štetočine utvrđeno je na malim površinama sa kukuruzom gajenim kao monokultura u severozapadnom regionu.

Ekonomski uticaj pojave štetočine za našu zemlju je relativno nizak. 2015. godine, Odlukom EU, monitoring je prekinut.

Domaćini

Glavni domaćin *Diabrotica virgifera virgifera* je kukuruz (*Zea mays*). Odrasli insekti su oligofagni – hrane se ne samo kukuruzom, već i sekundarnim vrstama domaćina – usevima žitarica, mahunarki i tikvica. Larva je monofagna, hrani se isključivo korenom kukuruza koji gloda i proždiru stvarajući hodnike.

Biologija i morfologija

U Bugarskoj, kukuruz je od velikog značaja kao usev u mnogim proizvodnim regionima. Povoljna klima pogoduje širenju i razvoju štetočine. Žbuke se pojavljuju krajem juna i mogu se primetiti do sredine oktobra; odmah počinju da se hrane i pare. Larve se mogu naći od početka maja do kraja avgusta. Štetočina prezimljava u stadijumu jajeta u područjima oko kukuruznih polja. Ima jednu do dve generacije godišnje, a štetu nanose i odrasli insekti i larve. Odrasli insekti su žute boje sa crnim prugama duž elitri, a njihova veličina dostiže 0,7 cm.

Larve su beličaste sa tamnom glavom. Mogu se naći u zemljištu na dubini do 35 cm, ali najčešće naseljavaju sloj do 15 cm dubine.

Simptomi

Novoizležene larve se uglavnom hrane korenskim dlačicama. Nakon toga, buše se u koren i proždiru hodnike prema bazi biljke, što dovodi do pojave truleži korena i usporenog rasta i razvoja biljaka. Larve se mogu naći u blizini baze rastuće tačke – primećuje se brazda i kasnije biljka se izleže. Odrasle žbuke nanose štetu hraneći se uglavnom polenom, metlicama i mladim zrnima.

Širenje i suzbijanje

Iako se larve kreću na relativno kratkim udaljenostima, odrasli insekti lete do kukuruznih polja i migriraju nekoliko kilometara godišnje. Za praćenje širenja, uspešno se primenjuju žute lepljive klopke i feromonske klopke. Najpogodniji period za njihovo postavljanje je početak juna. Plodored je efikasna metoda suzbijanja, a obavezni period rotacije je najmanje tri godine.